

Riistantutkimuksen tiedote 194:1-7. Helsinki 21.6.2004

Suurpetojen lukumäärä ja lisääntyminen vuonna 2003

Ilpo Kojola ja Elisa Määttä

Riista- ja kalatalouden tutkimuslaitos arvioi suurpetojen vähimmäisyksilömääräksi 800 karhua, 150 sutta, 920 ilvestä ja 125 ahmaa vuoden 2003 lopussa. Vuoteen 2002 verrattuna nähtävissä oli suden ja ilveksen runsastumista. Karhukanta on hienokseltaan supistunut. Karhukannassa arvioitiin olleen 80-90 pentuetta, joissa yhteensä 160-170 pentua. Susipentueita syntyi 13-14, joissa oli yhteensä 45-55 pentua. Ilvespentueita arvioitiin olleen 155-160 ja näissä yhteensä 270-290 pentua. Suurpetohavaintoja kirjattiin yhteensä 14504, mikä on nykymuotoisen suurpetoseurannan ennätys. Havaintomäärien kasvu aiheutui lähinnä ilveshavainnoista. Pentuehavainnot olivat tärkein peruste lukumäärä-arvioille. Karhukannan maantieteellinen painopiste oli edelleen itäisin Suomi, missä esiintyi 40 % Suomen karhukannasta. Suppea mutta merkittävä pentutuottoalue sijaitsi lisäksi keskisessä Suomessa. Susikanta keskittyi itäisen Suomen kannanhoitoalueelle, mutta yksi pesintä todettiin myös keskisen Suomen kannanhoitoalueella. Ahmoja esiintyi runsaimmin pohjoisella poronhoitoalueella ja itäisessä Suomessa. Laji on muodostanut pienen lisääntyvän kannan myös läntiseen Suomeen.

Erikoistutkija Ilpo Kojola, Riista- ja kalatalouden tutkimuslaitos, Tutkijantie 2 A, 90570 Oulu, puh. 0205 751411, tutkimussihteeri Elisa Määttä, Riista- ja kalatalouden tutkimuslaitos, Ohtaajantie 19, 93400 Taivalkoski.

Petoyhdyshenkilöt kirjasivat yhteensä 14504 havaintoa. Arviot petojen lukumääristä perustuvat ensisijaisesti pentuehavaintoihin, joita analysoidaan paikkatieto-ohjelman avulla. Päällekkäishavaintojen karsimisessa ensisijaisina kriteereinä ovat naapurihavaintojen väliset etäisyydet, havainnontekopäivämäärät sekä pentueen koko.

Tärkeää lisätietoa susikannasta saatiin Kainuussa, Pohjois-Karjalassa ja Pohjois-Savossa radio- ja satelliittiseurannan avulla.

Merkittävää muuta aineistoa saatiin poronhoitoalueen ahmojen ja ilvesten esiintymisen ydinalueilla tehtyjen reittilaskentojen avulla. Nämä laskennat suoritettiin yhdessä Metsähallituksen ja paliskuntien kanssa.

Hieman vähentynyt karhukanta

Suomen karhukanta oli hieman pienempi kuin vuotta aiemmin. Vähimmäiskanta oli vuonna 2003 800-830 yksilöä. Vuonna 2003 kirjattiin 4228 karhuhavaintoa, 12 % vähemmän kuin vuonna 2002. Karhukannan ydinalueen riistanhoitopiireissä vuoden 2003 puolella tehtyjen havaintojen prosenttiosuus vuosien 2002-2003 kaikista havainnoista oli seuraava: Etelä-Savo 51, Kainuu 45, Keski-Suomi 45, Kymi 42, Lappi 47, Oulu 41 ja Pohjois-Karjala 49 %.

Itäisen Suomen kannanhoitoalueella elää noin 40 %, Sisä-Suomessa 25 % ja poronhoitoalueella noin 24 % Suomen karhukannasta. Kannantiheys on keskimääräistä korkeampi itäisimmässä Suomessa ja paikoin Sisä-Suomessa (kuva 1).

Pentuehavaintoja kirjattiin yhteensä 291. Pentueissa tavattiin keskimäärin 1,8 pentua. Pentuekoko lienee tätä hieman suurempi, sillä kaikki pennut eivät luultavasti tule havaituiksi. Erillisiä pentueita oli 80-90, ja niissä arviolta 160-170 pentua.

Todennäköisesti erillisiä pentueita arvioitiin olleen eri riistanhoitopiireissä seuraavasti: Etelä-Savo 9, Kainuu 9, Keski-Suomi 7, Kymi 8, Lappi 14, Oulu 5, Pohjanmaa 4, Pohjois-Karjala 24 ja Pohjois-Savo 6.

Taulukko 1. Suurpetojen vähimmäislukumäärä kannanhoitoalueittain vuoden 2003 lopussa.

Alue	Karhu	Susi	Alma	Ilves
Pohjoinen poronhoitoalue (I)	50	3	45	5
Läntinen poronhoitoalue (II)	60	1	2	20
Itäinen poronhoitoalue (III)	80	6	15	15
Läntinen Suomi (IV)	75	10	13	290
Sisä-Suomi (V)	200	25	10	300
Itäinen Suomi (VI)	335	105	40	290
<i>Yhteensä</i>	<i>800</i>	<i>150</i>	<i>125</i>	<i>920</i>

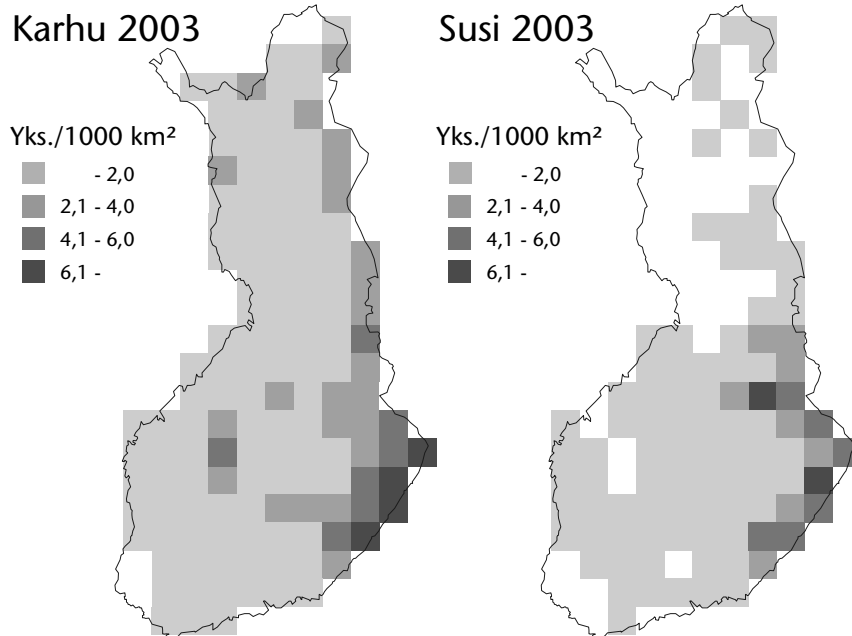

Kannan rakenne-eroja kuvaa karkeasti pentuehavaintojen prosenttiosuus kaikista havainnoista, ja se vaihteli seuraavasti: Etelä-Savo 10, Kainuu 3, Keski-Suomi 6, Kymi 9, Lappi 4, Oulu 9, Pohjois-Karjala 8 ja Pohjois-Savo 5 %.

Runsastuva susikanta

Suomessa oli vuoden 2003 loppupuolella 150-165 sutta. Sudesta kirjattiin 2565 havaintoa, 3 % enemmän kuin vuonna 2002. Suomessa syntyi vuonna 2002 vähintään 13, mahdollisesti 14 susipentuetta, ja näissä oli yhteensä 45-55 pentua. Suomessa syntyneiden pentueiden määrä on kasvanut yli kaksinkertaiseksi vuosijaksolla 1996-2002. Pentueista syntyi itäisen Suomen kannanhoitoalueella 11-12, Sisä-Suomen alueella 1-2. Yksi pentueista syntyi poronhoitoalueella. Itäisen Suomen kannanhoitoalueella vieraili lisäksi 4-5 sellaista pentuetta, jotka olivat ilmeisesti syntyneet Venäjän puolella.

Suomen susikannasta eleli 70 % itäisen Suomen kannanhoitoalueella ja yhteensä 87 % itäisen ja Sisä-Suomen kannanhoitoalueilla. Runsas 40 % Suomen susikannasta esiintyi Pohjois-Karjalassa. Pentueita tavattiin viidessä riistanhoitopiirissä: Etelä-Savo, Kainuu, Kymi, Pohjois-Karjala ja Pohjois-Savo. Muualla ei tehty varmistettuja lisääntymishavaintoja. Susikannan rakenne-eroja riistanhoitopiirien (piirit, joissa vähintään 20 havaintoa) välillä

Kuva 1. Suurpetojen esiintymistiheys (yksilöä/1000 km²) 50x50 km:n yhtenäiskoordinaattiruuduittain vuoden 2003 lopussa.

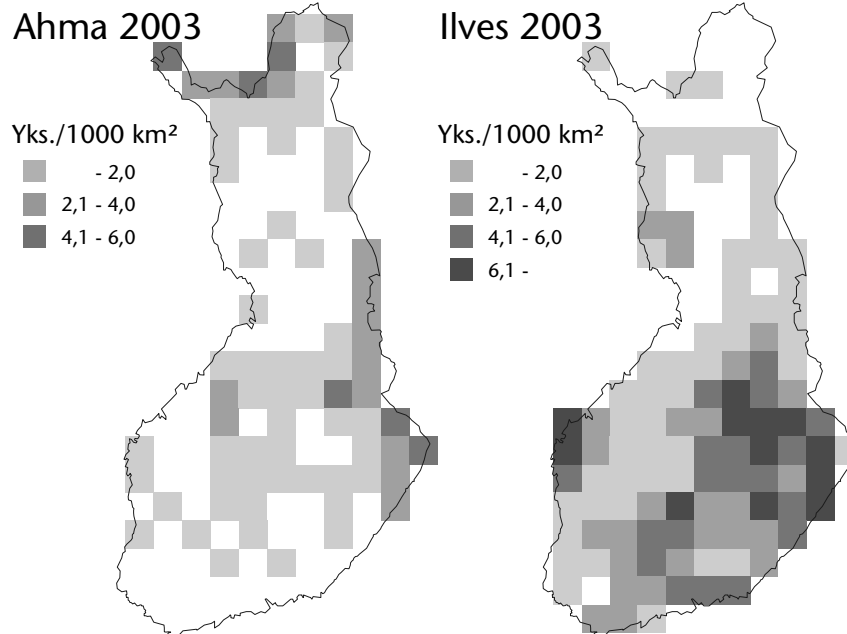
kuva yksinään liikkuvien susien prosentiosuus kaikista susihavainnoista: Etelä-Savo 75, Kainuu 65, Keski-Suomi 89, Kymi 61, Lappi 92, Oulu 89, Pohjois-Karjala 52, Pohjanmaa 86, Pohjois-Savo 70, Ruotsinkielinen Pohjanmaa 79, Satakunta 76 ja Uusimaa 86 %.

Kanta keskittyi itäisen Suomen kannanhoitoalueelle (taulukko 1, kuva 1). Susien vähimmäislukumäärä on kasvanut 58 % viimeksi kuluneiden viiden vuoden aikana (kuva 2).

Ilves runsastui

Suomessa eleli vuoden 2003 loppupuolella vähintään 920-940 ilvestä. Ilveshavaintoja ilmoitettiin 6934, 22 % enemmän kuin vuonna 2002.

Ilveshavaintojen määrä kasvoi vuoteen 2002 verrattuna useimmissa riistanhoitopiireissä. Vuosien 2002-2003 yhteisestä havaintomäärästä vuoden 2003

havaintojen prosenttiosuus oli seuraava: Etelä-Häme 64, Etelä-Savo 57, Kainuu 60, Keski-Suomi 54, Kymi 61, Lappi 53, Oulu 55, Pohjois-Häme 47, Pohjois-Karjala 45, Pohjois-Savo 65, Pohjanmaa 44, Ruotsinkielinen Pohjanmaa 45, Satakunta 48, Uusimaa 53 ja Varsinais-Suomi 57 %.

Erillisiä, vuonna 2003 syntyneitä pentueita arvioitiin olleen eri riistanhoitopiirien ilveskannoissa seuraavasti: Etelä-Häme 10, Etelä-Savo 10, Kainuu 7, Keski-Suomi 10, Kymi 14, Pohjois-Karjala 25, Pohjanmaa 9, Pohjois-Häme 9, Pohjois-Savo 32, Ruotsinkielinen Pohjanmaa 10, Satakunta 4, Uusimaa 10 ja Varsinais-Suomi 2. Pentueissa oli keskimäärin 1,7 pentua.

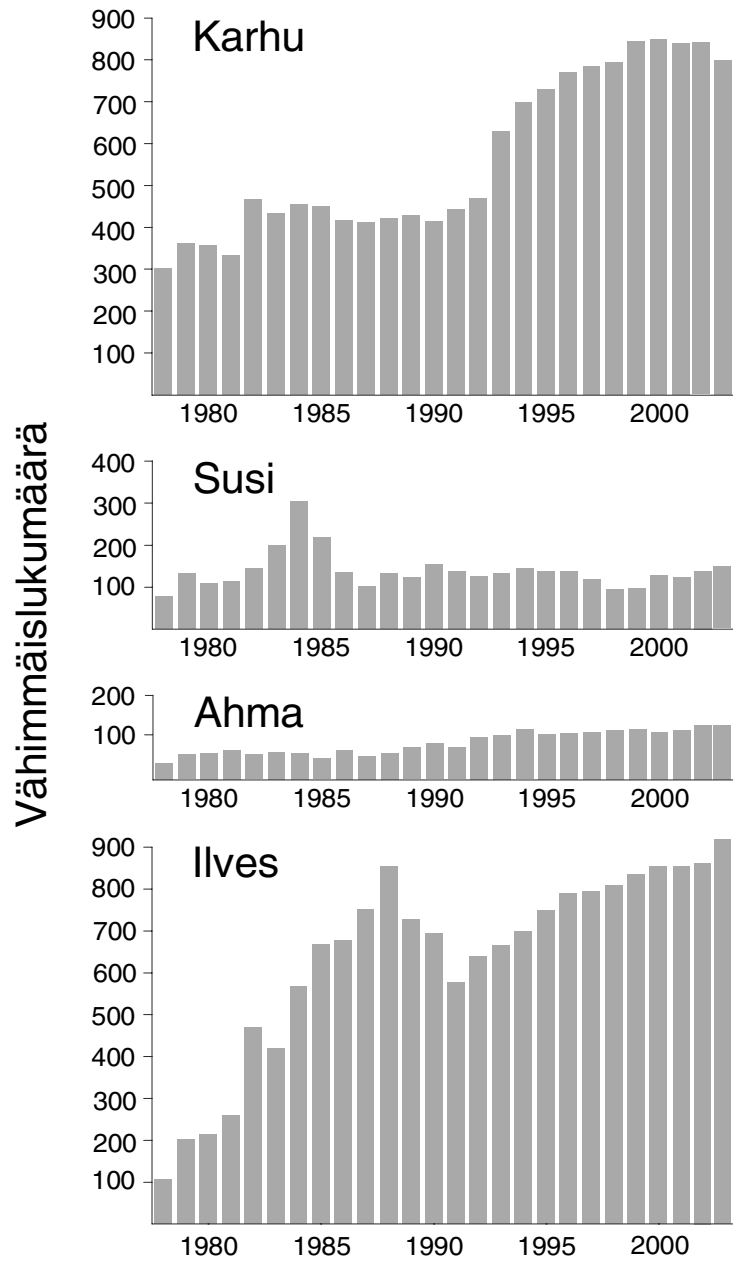
Kannan rakennetta ja samalla tuottavuutta indikoiva pentuehavaintojen prosenttiosuus kaikista ilveshavainnoista vaihteli seuraavasti: Etelä-Häme 21, Etelä-Savo 10, Kainuu 10, Keski-Suomi 12, Kymi 10, Pohjois-Karjala 13, Pohjanmaa 27, Pohjois-Häme 20, Pohjois-Savo 22, Ruotsinkielinen Pohjanmaa 24, Satakunta 20, Uusimaa 26 ja Varsinais-Suomi 17 %. Osuudet

viittaavat ilveskannan tuottavuuden olleen korkeimmillaan valkohäntäpeuran elinalueilla.

Vakaa tai hitaasti runsastuva ahmakanta

Vähintään 125-135 yksilön suuruisesta ahmakannasta 36 % (45) esiintyi pohjoisella poronhoitoalueella. Siellä ahmakanta on ollut viime vuosina joko vakaa tai hitaasti kasvava. Käsivarren alueella kanta on jonkin verran pienempi kuin 1990-luvun puolenvälin tienoilla, mutta läntisen Inarin alueella ahmakanta on jatkanut hienoista runsastumista. Itäisen Suomen alueella esiintyi 32 % Suomen ahmakannasta.

Poronhoitoalueen ulkopuolella arvoitiin syntyneen vähintään 8-10 ahmapentuetta, muualla Suomessa 6-10. Läntisen Suomen alueelta ilmoitettiin yksi pentue. Ahmasta tehtiin yhteensä 815 havaintoa, 1,4 % enemmän kuin vuonna 2002.

Kuva 2. Suurpetojen vähimmäislukumäärän kehitys Suomessa vuosina 1978-2003.